

DOCUMENTATIENOTA

CRB 2010-1261

Effecten van de (para)fiscale veranderingen op de ontwikkeling van de nettolonen tegen constante prijzen van 1996 tot 2009: globalisatie van de resultaten

**Effecten van de (para)fiscale veranderingen op de ontwikkeling van de
nettolonen tegen constante prijzen van 1996 tot 2009: globalisatie van
de resultaten**

**Contactpersoon:
Marie Monville
Marie.Monville@ccecrb.fgov.be**

Inhoudopgave

1	Van 1996 tot 2006: samenvatting	3
2	Uitbreiding van de analyse tot de periode 2006-2009	5
	2.1 Effecten van de parafiscale veranderingen op het nettoloon tegen constante prijzen.....	5
	2.2 Over welke(para)fiscale veranderingen gaat het?	6
	2.2.1 Uitbreiding van de werkbonus.....	6
	2.2.2 Verhoging van de belastingvrije som voor de lage en de gemiddelde inkomens	7
	2.2.3 Uitbreiding van de eerste schijf van de forfaitaire kosten	7
	2.3 Stijging van het nettoloon tegen constante prijzen van 1996 tot 2009.....	8
	2.4 Ontwikkeling van de gemiddelde aanslagvoeten.....	10
3	Conclusies.....	11

1 Van 1996 tot 2006: samenvatting

Sinds 1999 heeft het belastingbeleid in België veranderingen ondergaan en werden een aantal besparingsmaatregelen, die ten tijde van het globaal plan werden ingevoerd, opgeheven. In 2000 kon vervolgens dankzij de werkbonus de parafiscale druk op de laagste lonen worden verminderd en in 2001 werden de eerste stappen van de belastinghervorming gezet, die tot in 2006 gespreid zou worden ingevoerd. Deze wijzigingen in de fiscaliteit en de parafiscaliteit werden geanalyseerd in de documentatienota CCE 2010-0185¹ voor de periode van 1996 tot 2006. Uit de analyse van de gegevens voor de beschouwde periode kon worden afgeleid dat:

- de werkbonus,
- de herinvoering van de indexering van de belastingschalen,
- de vermindering van de crisisbelasting en
- de hervorming van de personenbelasting

hebben geleid tot een verbetering van het nettoloon tegen constante prijzen, ongeacht de gezinssamenstelling en het beschouwde loonpeil. Dit betekent dat de nettolonen tegen constante prijzen voor alle werknemers zouden zijn gestegen, zelfs indien de lonen enkel de indexering van de consumentenprijzen tijdens deze periode hadden gevolgd, m.a.w. als ze, afgezien van de inflatie, geen enkele verandering hadden ondergaan.

Deze loonstijging ziet er, naargelang van de verschillende loonniveaus, tijdens het einde van de periode als een weinig uitgesproken U-curve uit. Binnen elk profiel wordt de sterkste stijging waargenomen voor de laagste loonniveaus (50% en 75%)², gevolgd door de hoge lonen (200% en 250%)³, terwijl de twee tussenliggende profielen (100% en 150%)⁴ van hun kant relatief gezien de minst sterke stijgingen te zien geven.

Alle profielen hebben voordeel gehaald van de herinvoering van de indexering van de belastingschalen en van de vermindering van de crisisbelasting. De lage lonen hebben voordeel gehaald van de invoering en uitbreiding van het werkbonussysteem en van de uitbreiding van de middelste schijven van de belastingschaal. De hoogste lonen hebben voornamelijk voordeel gehaald van de afschaffing van de hoogste marginale voeten. De middelste lonen hebben daarentegen de minst sterke verhoging van het nettoloon tegen constante prijzen te zien gegeven, doordat ze noch van de werkbonus, noch van de afschaffing van de hoogste marginale voeten voordeel hebben kunnen halen.

Tabel 1-1 geeft, voor de 36 beschouwde profielen, de totale stijging van het nettoloon tegen constante prijzen weer en ook de stijging die kan worden toegeschreven aan de (para)fiscale veranderingen die werden ingevoerd tussen 1996 en 2006. Deze veranderingen hebben geleid tot een daling van de gemiddelde aanslagvoet (fiscale + parafiscale voet) voor alle vastgestelde profielen.

¹ Effecten van de (para)fiscale veranderingen op de ontwikkeling van het nettoloon tegen constante prijzen (1996-2006)

² 35% van de arbeidsplaatsen

³ 7,5% van de arbeidsplaatsen

⁴ 54% van de arbeidsplaatsen

Tabel 1-1: Totale stijging van het nettoloon tegen constante prijzen en stijging van het nettoloon tegen constante prijzen ten gevolge van de (para)fiscale veranderingen van 1996 tot 2006

	Totale stijging van het nettoloon (A)	Stijging t.g.v. de parafiscaliteit (B)	(B/A)
Profielen zonder kinderen			
Alleenstaande 50%	13,4%	10,3%	76,9%
Alleenstaande 75%	7,1%	4,1%	57,7%
Alleenstaande 100%	6,9%	2,6%	37,7%
Alleenstaande 150%	7,0%	2,7%	38,6%
Alleenstaande 200%	7,5%	2,9%	38,7%
Alleenstaande 250%	8,4%	3,6%	42,9%
Paar 50%	12,8%	9,7%	75,8%
Paar 75%	5,3%	2,2%	41,5%
Paar 100%	5,7%	1,7%	29,8%
Paar 150%	6,1%	2,0%	32,8%
Paar 200%	6,0%	2,0%	33,3%
Paar 250%	6,5%	2,2%	33,8%
Paar 50-50%	12,5%	9,4%	75,2%
Paar 50%-100%	9,6%	5,7%	59,4%
Paar 100%-100%	7,3%	3,0%	41,1%
Paar 150%-150%	7,5%	3,1%	41,3%
Paar 200%-200%	7,8%	3,2%	41,0%
Paar 250%-250%	8,5%	3,7%	43,5%
Profielen met kinderen			
Alleenstaande 50%	11,6%	8,8%	75,9%
Alleenstaande 75%	6,2%	3,5%	55,6%
Alleenstaande 100%	6,2%	2,2%	35,5%
Alleenstaande 150%	6,5%	2,4%	36,9%
Alleenstaande 200%	7,0%	2,6%	37,1%
Alleenstaande 250%	8,0%	3,3%	41,3%
Paar 50%	16,7%	12,1%	72,5%
Paar 75%	9,5%	6,5%	68,4%
Paar 100%	9,2%	5,1%	55,4%
Paar 150%	8,7%	4,6%	52,9%
Paar 200%	8,1%	4,2%	51,9%
Paar 250%	8,3%	4,0%	48,2%
Paar 50-50%	15,7%	12,6%	80,3%
Paar 50%-100%	12,3%	8,3%	67,5%
Paar 100%-100%	9,4%	5,1%	54,3%
Paar 150%-150%	9,0%	4,6%	51,1%
Paar 200%-200%	9,0%	4,4%	48,9%
Paar 250%-250%	8,6%	4,7%	54,7%

Bron: fod Financiën, eigen berekeningen

De uitvoerige analyse van elk profiel⁵ en de gevolgde methodologie⁶ kunnen worden geraadpleegd in de documentatienota CCE 2010-0185.

Voorts was het mogelijk vergelijkingen te maken voor eenzelfde loonpeil, naargelang van de gezinstoestand, of tussen eenzelfde profiel met of zonder kinderen, waardoor het mechanisme van de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid en van de huwelijksquotiënt kon worden geïllustreerd, en waardoor kon aangetoond worden welk effect er optreedt doordat de kinderen ten laste meer in aanmerking worden genomen in de belastinghervorming.

Ten slotte kon op basis van de analyse van het werkbonussysteem worden aangetoond dat het Belgische parafiscale stelsel, dat oorspronkelijk lineair was, progressief is geworden. Alle herschikkingen m.b.t. de vermindering van de sociale werkgeversbijdragen hadden al geleid tot een systeem waarin de tarieven van deze bijdrage afhingen van het niveau van het brutoloon dat de werkgever betaalt. De invoering van de werkbonus vormt het sluitstuk van de omschakeling van het parafiscale stelsel. Thans is het volledige Belgische parafiscale stelsel, of het nu gaat om de sociale werkgeversbijdrage of om de persoonlijke sociale bijdrage, progressief voor de loontrekkers.

2 Uitbreiding van de analyse tot de periode 2006-2009

De verrichte analyses hadden dus betrekking op de periode van 1996 tot 2006; de vraag rijst nu of de veranderingen die op (para)fiscaal vlak sindsdien werden doorgevoerd, nog steeds een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van het nettoloon tegen constante prijzen. Aan de fod Financiën werd gevraagd de gegevens actueel te maken voor de periode 2006-2009 volgens dezelfde methodologie als die voor de documentatienota CCE 2010-0185.

2.1 Effecten van de parafiscale veranderingen op het nettoloon tegen constante prijzen

Van 2006 tot 2009 bleven de op parafiscaal vlak ingevoerde veranderingen een positieve invloed uitoefenen op de ontwikkeling van het nettoloon tegen constante prijzen. De totale stijging van het nettoloon tegen constante prijzen van 2006 tot 2009 schommelt van 3,9% tot 0,9%, naargelang van het loonpeil en van het gezinsprofiel. Deze totale stijging is het gezamenlijke resultaat van de ontwikkeling van de lonen bovenop de inflatie en de parafiscale veranderingen. Als we alleen het effect van de parafiscale veranderingen in beschouwing nemen, schommelt de ontwikkeling van het nettoloon tegen constante prijzen van 3,6% tot 0,2%, naargelang van het loonpeil en van het beschouwde gezinsprofiel.

⁵ De profielen werden vastgesteld op basis van verschillende gezinssamenstellingen : alleenstaanden zonder kinderen, alleenstaanden met 2 kinderen, paren zonder kinderen waarvan slechts één van beide partners werkt, paren zonder kinderen waarvan beide partners werken, paren met 2 kinderen waarvan slechts één van beide partners werkt, paren met 2 kinderen waarvan beide partners werken. Deze verschillende gezinssamenstellingen werden in aanmerking genomen volgens verschillende loonniveaus, die gaan van 50 tot 250% van het gemiddelde loon. Aangezien het gemiddelde loon € 2914,6 per maand bedraagt, is 50% van het gemiddelde loon gelijk aan € 1457,3, d.w.z. een bedrag dat dicht in de buurt komt van het GMMI voor een jongere van 22 jaar met 12 maanden anciënniteit (€ 1440,60).

⁶ De overgang van het brutoloon naar het nettoloon werd door de fod Financiën gerealiseerd op basis van de fiscale en parafiscale regels die elk jaar van kracht waren (werkbonus, aftrek van de forfaitaire lasten, basisbelastingen, belastingen op de belastingvrije som, belastingen op de bijkomende belastingvrije sommen voor de kinderen ten laste, belastingkrediet, gemeentebelastingen, bijzondere bijdragen voor de sociale zekerheid, crisisbelasting en belastinghervorming) en zonder rekening te houden met enige mogelijke belastingaftrek in België.

2.2 Over welke(para)fiscale veranderingen gaat het?

Deze ontwikkeling kan worden toegeschreven aan de uitbreiding van de werkbonus van oktober 2006 tot oktober 2008, aan de verhoging van de belastingvrije som voor de lage en de gemiddelde inkomens en aan de verhoging van de eerste schijf van de vaste kosten. De eerste twee maatregelen hebben alleen betrekking op de lonen die 50 en 75% van het gemiddelde loon bedragen en de derde maatregel geldt voor alle profielen.

Van 2006 tot 2009 zijn de zwaarste effecten dus voelbaar op de lagere lonen en de minst grote effecten op de hogere lonen. Dit was niet het geval van 1996 tot 2006, doordat de hoogste marginale belastingvoeten in het kader van de belastinghervorming toen werden afgeschaft.

2.2.1 Uitbreiding van de werkbonus

Op 1 oktober 2008 werd het werkbonussysteem uitgebreid om tegemoet te komen aan een dubbele doelstelling: de verhoging van het GMMI met € 25 bruto compenseren en bijdragen tot de bestrijding van de werkloosheidsvallen.

Op 1 oktober 2008 werd het GMMI, in uitvoering van het interprofessioneel akkoord voor de jaren 2007 en 2008, met € 25 bruto opgetrokken. Om te vermijden dat de werknemers die het GMMI ontvangen, een deel van het voordeel verliezen dat hun wordt toegekend via de werkbonus, was het noodzakelijk de parameters ervan te wijzigen⁷. Deze wijziging van de parameters ging echter heel wat verder dan een eenvoudige aanpassing, wat te maken had met de bestrijding van de werkloosheidsvallen, om aldus een groter verschil tussen lonen en werkloosheidsuitkeringen mogelijk te maken.

Tabel 2-1: Uitbreiding van de parameters van de werkbonus

	Referentiemaandloon (S)	Bedrag van de vermindering
1 oktober 2006	1258,88	140
	> 1258,88 en < = 2076,63	$140 - (0,1712 * (S - 1258,88))$
	> 2076,63	0
1 oktober 2008	1387,49	175
	> 1387,49 en < = 1693,5	$175 - (0,2798 * (S - 1387,49))$
	> 1693,5 en < = 2203,7	$143 - (0,1752 * (S - 1387,49))$
	> 2203,7	0

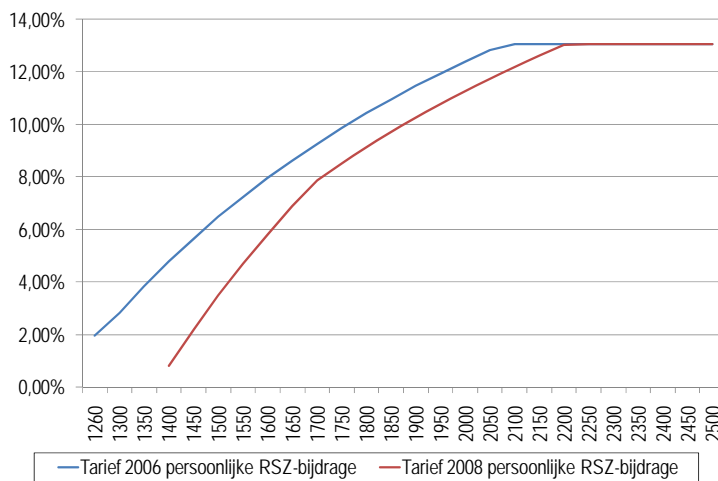
Bron: RSZ

Deze uitbreiding van de werkbonus heeft een positief effect gehad op het nettoloon van de werknemers met de laagste inkomens, die minder sociale bijdragen betalen voor eenzelfde loonpeil (zie

⁷ Voor 1 oktober 2008 bedroeg het maximale bedrag van de vermindering € 140 voor de lonen die lager waren dan of gelijk aan € 1258,88 en daalde het in een constant tempo (bij elke loonsverhoging van 1 euro werd de vermindering € 0,1712 kleiner), tot het op nul euro uitkwam voor de lonen die meer bedroegen dan € 2203,7. Sinds 1 oktober 2008 bedraagt het maximale bedrag van de vermindering € 175 voor de lonen die minder bedragen dan of gelijk zijn aan € 1387,49 en valt de vermindering terug tot nul voor de lonen die meer dan € 2203,7 bedragen. Bovendien hangt het tempo waarin de vermindering kleiner wordt nu af van het loonpeil. Voor de lonen van € 1387,49 tot € 1693,5 wordt de vermindering € 0,2798 kleiner per 1 euro loonsverhoging. Voor de lonen van € 1693,5 tot € 2203,7 verkleint een loonsverhoging van 1 euro de vermindering met € 0,1752.

Grafiek 2-1). Door het plafond op te trekken van € 2076,63 tot € 2203,7, konden meer werknemers voordeel halen van de maatregel.

Grafiek 2-1: Werkbonussysteem op 1 oktober 2006 en op 1 oktober 2008

Bron: RSZ

2.2.2 Verhoging van de belastingvrije som voor de lage en de gemiddelde inkomens

Tot in 2007 hield de ontwikkeling van de belastingvrije som gelijke tred met de indexering van de belastingschalen en was hij identiek voor alle loonniveaus. Vanaf 2008 werd deze belastingvrije som, in het kader van de maatregelen ter bevordering van de koopkracht, opgetrokken voor de lage en voor de gemiddelde inkomens, terwijl hij de indexering van de belastingschalen bleef volgen voor de andere inkomenscategorieën.

In 2007 is de belastingvrije som gestegen van € 6150 tot € 6400 voor de belastbare inkomens lager dan € 22.870, met invoering van een drempel die tussen € 22.870 en € 23.120 ligt. In 2008 is deze belastingvrije som verhoogd van € 6400 tot € 6690 voor de belastbare inkomens die minder bedragen dan € 23.900 (zie Tabel 2-2).

Tabel 2-2: Ontwikkeling van de toegestane parameters voor de vaststelling van de belastingvrije som (2006-2009)

	Maximumbedrag	Plafond	Bedrag van de inkomens > plafond
2006	5.940 €	néant	5.940 €
2007	6.040 €	néant	6.040 €
2008	6.400 €	22.870 €	6.150 €
2009	6.690 €	23.900 €	6.430 €

2.2.3 Uitbreiding van de eerste schijf van de forfaitaire kosten

In België is het mogelijk op forfaitaire basis beroepskosten af te trekken zonder hiervoor bewijsstukken te moeten aanvoeren. Het aftrekbare bedrag wordt geplafonneerd en berekend volgens verschillende schijven en percentages. In het kader van de maatregelen die werden ingevoerd om de koopkracht te stimuleren, werden het percentage van de eerste schijf en het maximumbedrag in 2009 verhoogd.

Tabel 2-3: Parameters voor de vaststelling van de forfaitaire beroepskosten (2006-2009)

	2006	2007	2008	2009
0-4970	26,1%	27,2%	27,2%	28,7%
4970-9870	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
9870-164300	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
> 16430	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Maximumbedrag	3200	3320	3320	3540

2.3 Stijging van het nettoloon tegen constante prijzen van 1996 tot 2009

Tabel 2-4 geeft, voor de 36 beschouwde profielen, de totale stijging van het nettoloon tegen constante prijzen weer, alsook de stijging die kan worden toegeschreven aan de parafiscale veranderingen die van 1996 tot 2009 werden ingevoerd. Deze veranderingen hebben geleid tot een daling van de gemiddelde aanslagvoet (fiscale en parafiscale voet), die in het volgende punt wordt besproken.

Tabel 2-4: Totale stijging van het nettoloon tegen constante prijzen en stijging van het nettoloon tegen constante prijzen als gevolg van de (para)fiscale veranderingen van 1996 tot 2009

	Totale stijging van het nettoloon (A)	Stijging t.g.v. de parafiscaliteit (B)	(B/A)
Profielen zonder kinderen			
Alleenstaande 50%	17,9%	13,8%	77,1%
Alleenstaande 75%	10,8%	7,1%	65,7%
Alleenstaande 100%	9,0%	3,2%	35,6%
Alleenstaande 150%	9,1%	3,3%	36,3%
Alleenstaande 200%	9,3%	3,4%	36,6%
Alleenstaande 250%	10,4%	3,9%	37,5%
Paar 50%	17,8%	13,6%	76,4%
Paar 75%	9,3%	5,5%	59,1%
Paar 100%	8,5%	2,9%	34,1%
Paar 150%	8,4%	2,8%	33,3%
Paar 200%	8,1%	2,8%	34,6%
Paar 250%	8,6%	2,9%	33,7%
Paar 50-50%	16,9%	12,9%	76,3%
Paar 50% -100%	12,7%	7,5%	59,1%
Paar 100% -100%	9,5%	3,7%	38,9%
Paar 150% -150%	9,6%	3,7%	38,5%
Paar 200% -200%	9,7%	3,6%	37,1%
Paar 250% -250%	10,4%	3,9%	37,5%
Profielen met kinderen			
Alleenstaande 50%	16,1%	12,4%	77,0%
Alleenstaande 75%	10,0%	6,7%	67,0%
Alleenstaande 100%	8,3%	2,9%	34,9%
Alleenstaande 150%	8,5%	3,1%	36,5%
Alleenstaande 200%	8,8%	3,1%	35,2%
Alleenstaande 250%	10,0%	3,7%	37,0%
Paar 50%	20,9%	14,9%	71,3%
Paar 75%	13,7%	10,1%	73,7%
Paar 100%	12,0%	6,5%	54,2%
Paar 150%	11,1%	5,5%	49,5%
Paar 200%	10,2%	5,0%	49,0%
Paar 250%	10,5%	4,7%	44,8%
Paar 50-50%	20,3%	16,2%	79,8%
Paar 50% -100%	15,4%	10,1%	65,6%
Paar 100% -100%	11,6%	5,8%	50,0%
Paar 150% -150%	11,2%	5,3%	47,3%
Paar 200% -200%	11,0%	4,9%	44,5%
Paar 250% -250%	11,4%	5,0%	43,9%

Bron: fod Financiën, eigen berekeningen

2.4 Ontwikkeling van de gemiddelde aanslagvoeten

Voor alle beschouwde profielen daalt de gemiddelde aanslagvoet dus verder van 2006 tot 2009. De daling van de gemiddelde aanslagvoet van 1996 tot 2009, uitgedrukt in percentpunten, bedraagt 10 tot 12% voor de lonen die gelijk zijn aan 50% van het gemiddelde loon, 4 tot 7% voor de lonen die gelijk zijn aan 75% van het gemiddelde loon, 2 tot 4,6% voor de gemiddelde lonen, 1,7 tot 3,5% voor de lonen die gelijk zijn aan 150% van het gemiddelde loon, 1,5 tot 2,8% voor de lonen die gelijk zijn aan 200% van het gemiddelde loon en 1,5 tot 2,5% voor de lonen die 250% van het gemiddelde loon bedragen.

Tabel 2-5: Ontwikkeling van de gemiddelde aanslagvoet, gesteld dat de lonen de inflatie van 2006 tot 2009 zouden hebben gevolgd

	Gemiddelde voet 1996	Gemiddelde voet 2006	Gemiddelde voet 2009	Vershil 1996-2009
Profielen zonder kinderen				
Alleenstaande 50%	26,0%	18,4%	15,9%	-10,1%
Alleenstaande 75%	34,9%	32,2%	30,2%	-4,7%
Alleenstaande 100%	40,5%	38,9%	38,5%	-2,0%
Alleenstaande 150%	46,3%	44,8%	44,5%	-1,8%
Alleenstaande 200%	49,9%	48,5%	48,3%	-1,6%
Alleenstaande 250%	52,5%	50,8%	50,7%	-1,8%
Paar 50%	13,1%	4,7%	1,2%	-11,8%
Paar 75%	23,0%	21,3%	18,7%	-4,3%
Paar 100%	29,9%	28,7%	27,9%	-2,0%
Paar 150%	38,1%	36,9%	36,4%	-1,7%
Paar 200%	43,3%	42,2%	41,8%	-1,5%
Paar 250%	47,0%	45,8%	45,5%	-1,5%
Paar 50-50%	26,3%	19,4%	16,8%	-9,5%
Paar 50%-100%	36,1%	32,5%	31,3%	-4,8%
Paar 100%-100%	40,8%	39,0%	38,6%	-2,2%
Paar 150%-150%	46,3%	44,7%	44,3%	-2,0%
Paar 200%-200%	49,7%	48,1%	47,8%	-1,9%
Paar 250%-250%	52,1%	50,3%	50,2%	-1,9%
Profielen met kinderen				
Alleenstaande 50%	16,7%	9,4%	6,3%	-10,4%
Alleenstaande 75%	28,6%	26,2%	23,9%	-4,7%
Alleenstaande 100%	35,8%	34,4%	33,9%	-1,9%
Alleenstaande 150%	43,2%	41,8%	41,4%	-1,8%
Alleenstaande 200%	47,6%	46,2%	45,9%	-1,7%
Alleenstaande 250%	50,7%	49,0%	48,8%	-1,9%
Paar 50%	13,1%	2,5%	0,1%	-12,9%
Paar 75%	22,0%	16,9%	14,2%	-7,9%
Paar 100%	29,2%	25,5%	24,6%	-4,6%
Paar 150%	37,7%	34,8%	34,2%	-3,5%
Paar 200%	43,0%	40,6%	40,2%	-2,8%
Paar 250%	46,7%	44,6%	44,2%	-2,5%
Paar 50-50%	25,6%	16,2%	13,5%	-12,1%
Paar 50%-100%	37,6%	32,5%	31,5%	-6,1%
Paar 100%-100%	40,4%	37,4%	37,4%	-3,0%
Paar 150%-150%	46,1%	43,6%	43,3%	-2,8%
Paar 200%-200%	49,5%	47,3%	47,0%	-2,5%
Paar 250%-250%	52,0%	49,7%	49,6%	-2,4%

Bron: fod Financiën

3 Conclusies

Het doel van deze analyse was meer klaarheid te brengen in een aantal vragen die binnen de Belgische sociale dialoog werden gesteld, zonder daarom een normatief oordeel te vellen over de reikwijdte van de verkregen resultaten. De algemene conclusie die hier kan worden getrokken is allicht dat de op fiscaal en parafiscaal vlak ingevoerde maatregelen van 1996 tot 2009 voor alle werknemers een gunstig effect hebben gehad op het nettoloon tegen constante prijzen. Deze algemene stijging varieert volgens het loonpeil van de werknemers en hun gezinstoestand. De vraag of deze stijgingen voldoende groot of sociaal rechtvaardig zijn, en of de individuele winsten uit deze stijgingen de winstderving voor de gemeenschap kunnen rechtvaardigen, zijn weliswaar essentieel, maar overstijgen het kader van deze documentatienota.